

■ Szinte már köztudott a városban, hogy több szerepre is szerződött a világ első operaházának tartott New York-i Metropolitan.

– Az előzményeknél érdemes kezdenem. 1992-ben Portlandben egy sorozatot énekeltem a Szerelmi bájtáliból. Hazafele jövet „félúton” megálltunk New Yorkban. A feleségem és az ügynököm szövetkeztek a hátam mögött, és megszervezték egy próbaéneklést a Metropolitanbe. Tudták ugyanis, hogy 52 évesen nem voltam hajlandó próbaéneklésre jelentkezni sehová, még a világ első operaházába sem. Utoljára 1963-ban Vaszy Viktornál énekeltem próbát, végigcsináltam itthon a pályát, énekeltem Belgiumban, Olaszországban, több amerikai operaházban. Belenyugodtam, hogy van egy színház, ahol nem fogok fellépni. Amikor a feleségem és a menedzserem kész tények elé állított New Yorkban, iszonyatosan dühös voltam. Az unszolásukra végül mégis elmentem. A portlandi előadás-sorozat után nagyon jól tréningben voltam, a Rágalomáriát énekeltem, utána kértek egy Don Pasquale-áriát és egy részletet Dulcamara belépőjéből. Bár a próbaéneklés remekül sikerült, mégis álszerűség nélkül mondom, hogy az esélytelenek nyugalmával vártam az értesítést. Pár hét múlva, amikor épp Belgiumban a Manon Lescaut-ban énekeltem, üzenetet kaptam a New York-i barátomtól, hogy 1994 októberében Sosztakovics Katyérina Izmajlova című operájában a részeges öreg papot kell énekelnem. Nem a főszerep, de az egyik legjobb szerep a darabban. Borzasztóan boldog voltam, mert magyar énekessel ritkán szokott megessni, hogy 52 évesen mutatkozik be a Metropolitanban. Most az a dolgom, hogy minden pillanatban készen álljak arra, hogy az én felkészületlenségemen, tréningtelenségemen ne múljon a siker. Ennek érdekében mindent megteszek. Úgy élek mint egy szerzetes, egyáltalán nem iszom szeszt, az egészségem miatt pedig lefogytam húsz kilót. Mindennap leülök a zongorához gyakorolni.

■ Azt szokták mondani, a basszusok későn érnek...

– Annak idején borzasztó érzés volt, hogy Vaszynál mindent megcsináltam, mentem előre mint az úthenger, s közben mint a rakéták húztak el mellettem az énekesek. Olyanok, akik ma már kárpitosok, katonatisztek, vagy már régen elitták a hangjukat és az agyukat is, mind előttem sétáltak be az Operaházba. Nagyon nehéz volt ezt annak idején feldolgozni, minden évben volt bennem stressz, hogy hív-e az Operaház. Vaszy Viktor halála után a Muzsikában megjelent utolsó interjújából tudtam meg, hogy ő akadályozta meg, hogy az Operaházhoz kerüljek. Vaszy hosszú távú ember volt, nagyon jól tudta, ha felkerülök Pestre, akkor be kell állnom a sorba. Én pedig nem vagyok sorbaállós típus, képtelen lettem volna kivárni, hogy feljus-sak a számlárlátn. Harminc éves voltam, amikor Vaszy azt mondta nekem: „Negyvenöt év alatt nincs igazi basszus, Jóska,

■ Ha jól tudom, rögtön több szerepben is bemutatkozik New Yorkban.

– Tavaly, amikor újra kint énekeltem Houstonban és Baltimore-ban, a Met megkeresett, hogy ugorjak át New Yorkba James Levine-nal beszélni a továbbiakról. A találkozó nem jött létre, mert amikor ő ráért volna, akkor nekem mindig előadásom volt. Ráadásul rendkívül szemtelenül azt a választ küldtem neki, hogy ne haragudjon, de nem tudok menni, mert nekem az aznapi előadás fontosabb, mint az, hogy a jövőről tárgyaljak. Szerettek volna felkérni a Figaro házassága Bartolójára, de ahhoz találkoznom kellett volna a rendezővel. Már lemondtak rólam, amikor a Marcellinát éneklő Rosalind Elias – egy csodálatos 60 éves libanoni mezzoszoprán, akivel már többször dolgoztam együtt – rákérdezett, hogy ki éneklí Bartolót. Mondták neki, hogy engem szerettek volna, de a rendező nem ismer, nem tudja, megfelelnék-e. Rosalind erre kifakadt: „Hülyéskedtek? A legjobb, akit a piacon most ismerek! Szerződtesselek le, amíg nem késő!” James Levine a következő pillanatban már hívta telefonon az ügynökömet, és közölte vele, hogy 10 előadásra megkaptam a szerződést. Ezzel még nem ért véget a dolog, két hét múlva újabb telefont kaptam, hogy ezeken felül még három Szerelmi bájtál-előadásban kell énekelnem Dulcamarát. Így négy hónap

Fotó: Schmidt Andrea

„Sohasem szabad lehúzni a rolót” Szegedi beszélgetés Gregor Józseffel

A húsz évvel ezelőtt megjelent Operalexikonban Várnai Péter a következőket írta: „Gregor József a magyar énekesgárda egyik legnagyobb büszkesége. Csodálatosan kiegyenlített hang, mély átélés és nagyszerű karakteralakítás jellemzi minden fellépését.” Az utóbbi években egyre szaporodó fellépései kapcsán az amerikai kritikusok is kiemelik: Gregor nemcsak remekül eljátsza, hanem perfektül el is éneklí szerepeit, mindig teljes értékű énekes-színészi alakítást nyújt. Mostanában gyakran találkozzhatunk vele Szegeden, a színház Oedipus Rex-előadásain Kreon szolámát éneklí. Tavaly elnyerte az év embere címet, így nyugodtan állíthatjuk, a szegediek körében továbbra is ő a legnépszerűbb.

te is majd 45 éves korod után fogsz legjobban énekelni.” Fiatalon borzasztó volt ezt hallani, de így utólag azt mondom: Vaszy-nak lett igaza, áldja meg érte az Isten.

■ Művészként mindent elér, amit itthon elérhetett. Miért vállalta, hogy bekapcsolódik a politikába, vagy legalábbis nyíltan támogatja az egyik liberális pártot?

– A magyar kultúra, és ezen belül a szegedi kultúra állapota az elmúlt négy év alatt a bányszbéka színvonalára süllyedt. Szegeden ennek egyik okozója – nem akarom megsérteni, de ki kell mondanom – a város konzervatív alpolgármestere. Kötelességem támogatni a liberálisokat, mert úgy érzem, hogy a szabadelvűség

garancia a magyar kultúra újbóli felemelkedésére. Ezért döntöttem úgy, hogy Szegeden a liberális képviselőket támogatom, és országosan is amit csak lehet, megteszek azért, hogy ha valaki hallgat a szavamra, akkor lehetőleg liberális képviselőket juttasson be a parlamentbe. Meggyőződése, hogy az SZDSZ görcestelen, van humorérzéke, nem férgert, és ami a legfontosabb: van szürkeállománya. Négy évvel ezelőtt az MDF-re szavaztam, mert annak volt a leglátványosabb programja, ráadásul olyan személyiségeket vonultatott fel, akik számomra biztosítékot jelentettek arra, hogy a kultúra olyan erkölcsi és anyagi támogatásban fog részesülni, mint talán a reformkorban utoljára.

Csodálatos ígéreteik voltak, de ígéreteikben az életben még egyszer nem hiszek!

■ Mostanában többször hallottam felszólalni a sajtószabadsággal kapcsolatban...

– A posztkommunista országokban a kormány mindenütt rátette a kezét az elektronikus médiákra, s ebben – azt hittük – Magyarország az utolsó. Nem így történt. Minden jel arra mutat, hogy a kormány már jóval előbb be akarta kebelezni a rádiót és a televíziót. Mivel ez nem sikerült teljesen, ezért kénytelen volt egy látványos lépéshez folyamodni. Az, hogy egy kormány nagyon szeretne hatalmon maradni, természetes dolog. De arra, hogy politikai tisztogatást hajtsanak végre gazdasági racionalizálásra hivatkozva, még a kommunista rezsim sem volt képes. Ráadásul pont azokat az embereket rúgták ki, akik a rendszerváltás békés átmenetét elősegítették. Borzasztóan elszomorított, hogy a rádió zenei osztályról eltávolították azokat az embereket, akiket évtizedek óta mélységesen tiszttelek, és egy iszonyatosan kis képességű dzsessz-szerkesztőt tettek az osztály élére. Nem értem, hogy a Stúdió 11-et miért kellett megszüntetni, miért kellett

Magyarország egyik legjobb kamarazene szakértőjét, Lázár Esztert eltávolítani. Felmérhetetlen kárt okoztak ezzel.

■ Milyen a kapcsolata a szegedi városi vezetéssel?

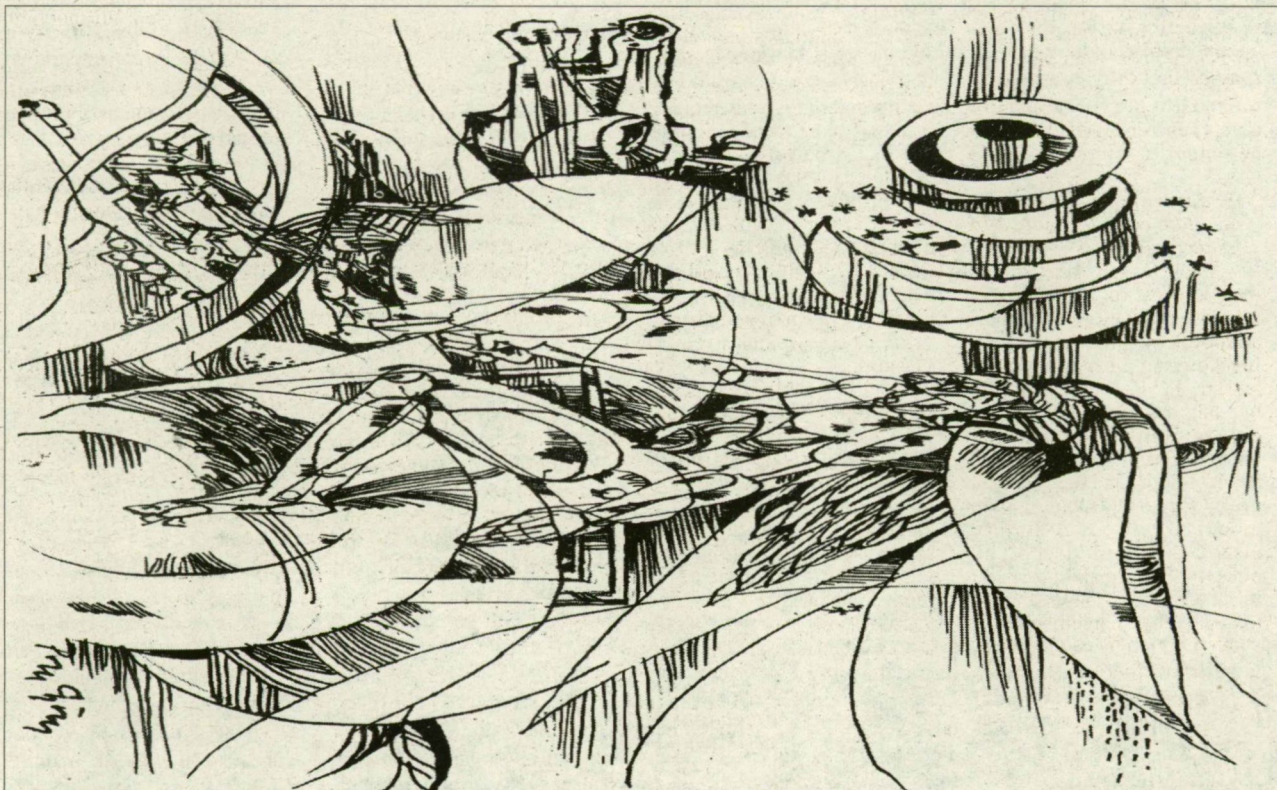
– Gárdonyi állandó lakos vagyok, kijelentkeztem Szegedről, amikor a képviselőtestület úgy döntött, hogy nincs szükség a munkámra. Én meg úgy döntöttem, hogy erre a képviselőtestületre nincs szükségem. A városlakókkal nagyon-nagyon jó a viszonyom, villamossal járok, ezért naponta érzem a szeretetüket. A szegedi polgárokat nagyra becsülöm, nyílt és becsületes embereknek tartom. A városvezetéssel az a legnagyobb bajom, hogy nincs villamosbérletük, nem élnek együtt az emberekkel. A genti polgármester fogadórája egy sörözőben van, mindenki tudja, hogy mikor lehet őt ott megkeresni az ügyesbajos dolgokkal. Nem pedig frásban kell előre bejelentkezni, és arra vagy válaszolnak, vagy nem. Én két és fél évvel ezelőtt küldtem a polgármesteri hivatalba egy ajánlott levelet, amire a mai napig nem kaptam választ. Ha nekem, akit ismernek ebben a városban, nem válaszolnak, akkor el tudom képzelni, Balogh bácsinak és Kovács néninek hogyan válaszolnak. Minél nagyobb egy hivatalnak a jelentősége az ott dolgozók szemében, annál kisebb a hatékonysága. Murphy törvénye itt is érvényes.

■ Mit gondol a mostani szegedi színházról?

– Szegeden mindig egészen furcsa viszony volt a „torony” és a színház között, mert a város vezetői soha nem érezték magukénak, mindig nyűg volt a nyakukon. Ezt akkor éreztem igazán, amikor opera-igazgató voltam. Mindig büszkéek voltak arra, hogy Szeged hány embert adott a magyar szellemi életnek, csak azzal nem lehetett büszkélkedni, hogy ezek az emberek milyen körülmények között távoztak innen. Meg kellene egyszer alaposan vizsgálni, hogy mi ennek az oka. Az a véleményem, hogy a pályázatosdi a színház esetében járhatatlan út. A közelmúlt eredményei is ezt mutatják. Ha lejár a megbízatása a jelenlegi színházi vezetésnek, akkor óva intem az önkormányzatot, hogy pályázattal döntsön a színház sorsáról. Pályázni az első vonalból, a valóban hozzáértők nem fognak. Őket megkeresik, és őket pályázzák meg a színházak és az önkormányzatok. Annak idején könyörögtem a mostani városi vezetésnek, hogy hívják ide Szinetár Miklóst, Békés Andrást vagy Vámos Lászlót, akik épp akkor színház nélkül voltak, és meglátják, jó színház lesz Szegeden. Ezt a lehetőséget elszalasztották. Az elmúlt hetekben az Oedipus Rex bemutatója előtt megint szinte bent éltam a színházban, beszélgettem a prózistákkal is. Mindenki azt mondta: „Jóska, a legnagyobb baj az, hogy nincs gazdánk.” Az énekes egy karmesterhez, a színész pedig mindig egy rendezőhöz szerződik, s nem egy színházhoz.

■ Maradt-e még olyan szerep, amit szívesen elénekelne?

– Nem, mert nemhogy azokat énekeltem, ami nekem való, hanem már azokat is, ami nem való. Annak idején, amikor 31 évvel ezelőtt elkezdtem a pályát, két vágyam volt: Bach János passiójának Jézusát és Mozart Varázsfuvolájában Sarastrot énekelni. Mindkettő megadatott már az első két évben, az összes többi, amit elénekelhettem, az mind Isten ajándéka volt.

Papp György tusrajza